

EDITORIAL

La solapada construcció dels països catalans

Ningu ho ha votat, a ningu li han preguntat i, si preguntaren, practicament ningu en València ho voldria; no obstant, no *de iure*, però sí *de facto*, la construcció dels **països catalans** (pp.cc.) se va convertint a marches forçades en una realitat.

L'expressió i el concepte que implica són una aberració sense cap aval històric, polític, social o científic. No es mes que el deliri de grandesa d'una burgesia catalana del segle XIX en un complex d'inferioritat històrica digne d'estudi, que ha devingut en projecte imperialista al mes pur estil **Tercer Reich**.

Lo de la llengua comuna, ademés de fals, és nomes una excusa per a aconseguir l'objectiu polític.

En **Catalunya** es va una realitat per a quasi tota la població. Allí el mapa dels pp.cc. és una imatge natural –només s'ha de veure com informen de l'oratge en la **TV3**–. Des de fa per lo manco mig segle és de lo més habitual que universitats catalanes publiquen treballs d'investigació que parlen de qualsevol tema (la flora, l'història, el sexe dels àngels...) dels pp.cc. Insistim en que es tracta de temes que no tenen res que veure en la llengua (l'excusa) sino en aspectes totalment aliens ad eixe tema.

Qui no tinga fills en edat escolar segurament no coneixerà les **Proves Cangur**. Són una competició per a estudiants de secundària que tracta de fomentar el gust per les matemàtiques. S'originaren en **França** en 1991 i pronte s'estengueren internacionalment. La **Associació Kangourou sans Frontières** –com se pot llegir en la web canguromat.es– nomenà a "la Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas (FESPM) como miembro oficial en España para desarrollar las actividades de esta asociación en todas las Comunidades a excepción de Cataluña, Baleares [y] Comunidad Valenciana". ¿I eixa excepció? Per a l'aclariment acodim a la wikipedia en català: "En l'àmbit catalanoparlant és la Societat Catalana de Matemàtiques, a través de les seues comissions balear, valenciana i catalana, qui organitzada [sic] la prova Cangur des de l'any 1996."

Com si fora lo més normal del món, els estudiants valencians que participen reben en sa casa un diploma firmat en **Barcelona** expedit per la **Societat Catalana de Matemàtiques**, que és una filial del **Institut d'Estudis Catalans** (IEC). I ja està, els balears i valencians fent la seua funció de províncies catalanes com si tal cosa.

En 2022, en **Guardamar**, se celebraren les **X Jornades d'Etnobotànica en Llengua Catalana**. Unes jornades itinerants que tenen lloc cada dos anys i de les que ja havien segut

amfitrions poblacions com **Torrent**, **Xixona** o **Ibì**, a banda de pobles de Catalunya i **Balears**. Entre els organitzadors, per supost, l'omnipresent IEC; també el **Departament de Cultura** de la **Generalitat de Catalunya** o la **Universitat de Barcelona**, ademés d'unes altres entitats, sobre tot de Guardamar. De nou la llengua com a excusa per a donar carta de naturalesa als pp.cc. en tots els àmbits.

Ya fa anys que l'importantíssim jaciment arqueològic de **València "la Vella"**, en **Ribarroja**, està sent investigat. Fins aci tot normal. Lo que ja no ho és tant és el fet de que l'entitat que està al carrec de les investigacions és el **ICAC**, sigles del **Institut Català d'Arqueologia Clàssica**. Pareix ser que cap servici arqueològic valencià pot fer eixe treball, que els arqueòlegs valencians no tenen categoria per a encarregar-se del jaciment i han de vindre de Catalunya a ensenyar-nos a fer-ho. O més be, que baixen al sur dels pp.cc. a investigar el passat comu. Tenint en conte lo que fan en l'història els veïns del nord no seria estrany que trobaren que la València visigoda ya era catalana.

No està de més recordar que l'alcalde de **València** rebujà un centre logístic de **Amazon** de manera que este acabà en Barcelona; mes avant renuncià a la **Copa America de Vela** i esta se celebrarà –¡quina casualitat!– en Barcelona; i, mentres el port de Barcelona fa inversions milionàries per a doblar la seua capacitat, l'ampliació del port de València es boicotejada pel mateix alcalde de la ciutat. ¿Com s'explica tot açò si no es com a resultat del delibèrat proposit de relegar a València a ciutat de segon orde per a que no pugua fer ombra a una Barcelona capital dels pp.cc.? Però, clar, som nosatres que veem fantasmes.

El pancatalanisme, que ho te previst tot, fa temps que declarà el dia de **Sant Joan** com a festa dels pp.cc. De moment, l'actual **govern del Botanic** ya l'ha convertida en festa autonòmica, en detriment de **Sant Vicent Ferrer**, patró del **Regne de València**.

A lo llarc del territori valencià van sorgint colles de **moixaranguers**, sempre espentades per entitats catalanistes. No amaguen el seu deler de que castells i moixaranguers (de moment utilisen els dos noms, però ya voran com al final a tot li diran castells) constituïsquen l'imatge representativa del folclor dels pp.cc.

La llista no te fi. Si ha llegit els nostres editorials a lo llarc dels anys haura comprovat que açò nomes es una mostra. ¿I qué fa el valencià mig? Riure-li les gràcies ad estos que el volen subyugar mentres estes denúncies li molesten perquè li encanta viure en la figuera.

Mal que els pese, no deixarem de fer-les.



LA CITA

Un poble que pert la força necessària per a espolsar-se el jou acaba per venerar-lo.

José Vasconcelos

SUMARI

- EDITORIAL: **LA SOLAPADA CONSTRUCCIO DELS PAÏSOS CATALANS**
- RELAT: **CACHERULO**
SEMBLANÇA: **EDUART LLORENS FERRER**
- JOCs TRADICIONALS (XC): **JOC DE COMPETIR**
LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
RESENYA BIBLIOGRAFICA: **MOZÁRABE Y LENGUAS DE ESPAÑA**
PROMOCIO: **RAONS DEL ROGLE**
- FENT MEMORIA: **EL HIMNE OFICIAL, LA PATRIA VALENCIANA**
CORONA POETICA (XVII): **SITO SANCHIS**
CORONA POETICA (XVIII): **JOSEP MANUEL PUCHALT**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosatres.

Cacherulos

En homenage a l'amic Eduart Llorens reproduïm un relat que el te com a protagonista, escrit pel seu fill Eduardo i traduït al valencià en el seu permís.

Mentres observava com construïa el seu cachirulo, yo recordava les paraules que li havia dit eixe mateix mati quan ixque en una chicoteta serra i me comentà l'idea:

—¡No pergues el temps en eixa bovada pare! ¡Ne venen de magnífics en els "chinos"!

Decidí deixar-lo estar. En una canya que ell mateixa havia arreplegat i tallat en eixa fulla de serra que nomes vore-la te feya mal en les mans; en paper del diari que li agradava comprar pels matins; en engrut fet a base de "a saber qué"; en la corda de pita i en no se qué paregut a un ganivet sense tall, ahi estava damunt de la taula del pati de darrere confeccionant l'artefacte que, en pla Da Vinci, tenia en ment fer volar nomes acabar-lo.

Acabà tart, i quan nos assentarem a sopar encara li digui:

—Menuda manera de perdre el temps.

—El temps a vegades no te importancia —me digue, mentre mirava al seu net pensant lo que anaven a fruir junts a l'endemà mati. Yo, encara aixina, permaneixia incredul. El paper banyat d'engrut pareixia que anava a quebrar-ho tot d'un moment a un altre.



EDUART LLORENS EN UNA MOTO DE L'EMPRESA FAMILIAR, VILLOF.

Se despertà pronte. Estigue trastejant un bon temps en les tissores i uns trossos de tela que anava lligant a la coa. No digue res fins que desdejunarem tots junts; en acabar mirà en l'complicitat al seu net i li digue:

—¿Anem?

Ixqueren els dos, en el somriure natural dels aventurers, al passeig que tenim davant de casa. Yo els acompanyi en l'incredulitat instalada en el meu front com un cartell lluminos que se veu a centenars de metres de distancia. Me pari a observar la seua aparencia fisica: la seua gorra descolorida; el pantalo de pana, a pesar d'estar ya ben entrats en el mes de maig; eixa camisa a quadros que li estava ampla i

les sabates que cuidava i llavava en el mirament en que fa totes les coses... i me vingueren multitud de recòrts i sensacions.

—Ara te coloques ahi i l'agarres en els braços en alt, ben fort —li digue al seu net.

—Corre ara —i el chiquet començà a correr mentre el seu yayo li dia: —¡Solta! —i el cacherulo s'arrastrà per terra sofrint algun que altre desperfecte.

La meua cara ho dia tot, mentre crec que ell feya per no vore-ho. S'aproximà el seu net en pena en el rostre i li digue a son yayo que no havia funcionat, ell l'acaricià en el cap i li digue en tota calma:

—Esta coa te molt de pes, anem a acurtar-la i lligarém tambe lo que s'ha trencat.

Li costà un poc de temps fer-ho mentre yo me posi a fer les meues tasques i el menut s'entretenia perseguint al gos de sos yayos, el qual en paciencia infinita suportava totes les barrabassades, pero tambe caricies en les que continuament el regalava.

Quan feu subjectar al seu net el cacherulo per segona volta, li digue:

—Esta vegada sí. Solta quan diga tres.

—Tres —i començà una carrera curta mentre la milocha s'elevava rapidament. Estirant de la corda que en habilitat soltava fent-la esvarar ente els seus dits. La milocha pujà en un sospir i s'instalà en comoditat a mes de 50 metres d'altura, mentre la seua llarga coa girava en l'aire en moviments rapits i cridaders, i el seu net aplaudia en entusiasme en un desig immens de poder agarrar-se a l'extrem de la coa i ser balancejat pel vent mentre son yayo orgullos tirava i soltava corda per a mantindre el seu artilugi en l'aire.

Estigueren un bon temps volant el cacherulo, mentre les persones que passejaven els miraven en admiracio i mes d'u se posà a compartir el moment en ells. Yo tambe me vaig acostar i observant a mon pare volar la milocha —el seu cacherulo—, no pogui mes que dir-li que sí, que ho havia conseguit, mentre me mirà en eixa cara que solament pot mirar un pare a un fill, i que conec be, porque yo tambe se l'he posada moltes voltes al seu net.

A l'acabar arreplegui la milocha i nos posarem els tres en casa a contar l'experiencia a tots, i eixe cacherulo el guardarem fins que el temps feu d'ell lo que fa en totes les coses.

¡Feliç aniversari yayo! Nosatres el 1 de giner tenim dos coses que celebrar.

El teu fill Eduardo
1 de giner de 2018

P.D.: Feliç aniversari i moltes gracies.

SEMBLANÇA

J.M.M.

Eduart Llorens Ferrer



El nostre amic, i soci del **Rogle**, **Eduart Llorens** nos deixà el passat divendres, 11 de març. Una gran perda que commogue als qui mes relacio teniem en ell. Sabiem de la seua debil salut, pero no imaginaven que nos deixaria d'una manera tan repentina.

Eduart fon fill de **Vicent Llorens Ferrer**, creador i fabricant de la motocicleta **VILLOF**, una marca valenciana de ciclomotors que, junt ad unes atres, nodria el mercat d'estos vehiculs. Ell, sent molt jove, s'integrà en l'empresa familiar, la qual arribà a dirigir fins que la competencia de marques internacionals i multinacionals deixaren de fer-la viable.

Era home de profundes conviccions, morals i patriotiques, amant de la seua familia, de la seua muller, **Pepa** —companyera i puntal en el nucleu familiar—, dels seus fills **Pepita** i **Eduart** i

dels seus nets.

Per al Rogle ha segut un motor —ho era en el seu caracter jovial, mamprendedor i afable—; ell aportava idees, ilusio i ganes, propostes que buscaven el consens i l'unio del valencianisme, cosa esta que li preocupava. Eduart era un propagandiste d'este bolleti, del que repartia mensualment mes de xixanta eixemplars donats en les mans de tantes atres persones, i ho era del message valencianiste que sabia fer arribar a qualsevol persona que li mostrara cert interes.

En Eduart se n'ha anat un home bo, nos atrevim a dir que un marit i un pare eixemplar, i un amic que era una part molt important d'esta associacio a la que estimava.

Els qui tinguerem el privilegi de conixer-lo i tractar-lo sempre el tindrem present, i el recordarém com una anima desinqueta que s'entregava completament en favor de la defensa i posada en valor de tot allo que significa ser valencià.

¡Fins a sempre Eduart!

Joc de competir

No era massa perillós i, en acabar de berenar, els chics s'entrenaven en forces i habilitats.

Se traçaven dos ralles rectes i paraleles a uns 40 o 50 cm de distancia una de l'altra. Darrere de cada una d'elles es disponien els competidors, u a cada part de la franja que quedava entre les ralles, agarrats per la ma dreta (a voltes es repetia la jugada en la ma esquerra).

Al conte de "tres" els dos jugadors pegaven estirons, combinats en frenades inesperades, per a aconseguir que el contrari chafara la seua ralla. Els jugadors continuaven enfrontant-se u a u a tots els participants fins a quedar un guanyador.

Per a donar-li mes interes al joc moltes voltes s'apostaven unes monedes pel que consideraven era el millor o el mes habil.



EL FILL DE L'ARTISTE ASSENTAT, D'IGNACI PINAZO, 1887

RESENYA BIBLIOGRAFICA

Peñarroja, Leopoldo

Mozárabe y lenguas de España. Los romances de la península Ibérica en época de orígenes (siglos VII-XIII)

Almuzara (1248 pàgines)



Molt ha plogut des de 1985. Fon en el **I Congrés de la Llengua Valenciana**, en **Elig**, a on **Peñarroja** expongue: "Una revisió crítica del «mossarap» llevanti. Fonts i metodologia". Tambe en 1985, pero en l'**Aula de Humanidades y Ciencias**, organiat per la **RACV** en **Gandia**, parlà de: "Orige i formacio de la llengua valenciana. (Del substrat iberic a la Reconquista)". Era una revolució epistemica de l'hipotesis idiomatica continuista.

Des d'aquells seminals, pulcres i critics treballs sobre el coneiximent establert de la fisonomia del romanç valencià primigeni, baix dominació musulmana, han variat dos factors ara: la gran potencia explicativa de la filogenesis romanica peninsular per l'ingent documentació aportada i la generalisació a unes altres parles-regions (**Andalusia, Portugal, Toledo...**). Es manté l'hipotesis inicial, el romanç neollati local era similar al que hi havia en l'orient hispanic, al nord, i no essencialment distint, com es defenia des del paradigma catalanista (**Manuel Sanchis i Alvaro Galmés**, fonamentalment).

Per aquella epoca (1984), **Joan Coromines** afirmava que la llengua -catalana- era duta, pero al mateix temps cocreada per l'aportació 'mossarap' nativa. Açò concordava, grosso modo, en les teories d'**Antoni Maria Badia** i de Manuel Sanchis -i tambe en el 'primer' **Germà Colon**- , les tres tenen un component explicatiu 'substratistic'. La diferencia es que en Peñarroja l'element 'mossarap' es estratistic i base de l'actual valencià (sense negar unes altres aportacions). No es importat.

Rebat la teoria de **Ramón Menéndez**, vigent durant molts decenis, d'una unitat romanica peninsular, d'est a oest, trencada per la falca que supongue historicament l'alvanç surenc del castella 'modernisador'. Per a Peñarroja hi ha 'mossaraps' diversos i en unes altres concomitancies geografiques.

En la part fonamental (unes 650 planes) descriu les varietats romaniques, des de la frontera de la conquesta (evolució dels diftoncs decreixents <ai> i <au>, diftongació espontanea de <ë> i de <ö>, conservació o apocop de vocals finals, la f- inicial...). Es completa en una geografia dialectal de varis elements idiomatics arreplegats en uns interessants mapes, al remat del llibre. Tracta els debats, centrals: el material disponible, l'ambigüetat terminologica de 'mossarap', el romanisme en epoca musulmana, les asimetricues explicacions epistemiques, les controversies derivades de ses investigacions, les dificultats d'adaptació dels romanços als caracters araps... i, per supost, hi ha extensos comentaris i analisis de les repoblacions i desplaçaments de llengües, i del mossarap i les llengües de colonisació. El lector dispon de quatre indèx.

El volum (tamany i pes) impacta i el contingut abruma.

Toni Fontelles

ACTIVITATS CULTURALS ABRIL DE 2023

Trobarà mes informació dirigint-se a les respectives associacions:

Convencio (Convencio Valencianista)
www.convenciovalencianista.org
cvalencianista@gmail.com

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 Valencia C.
grupdacciovalencianista.com

22 Abr (dissabte) Hora i lloc per determinar.

TOTS ELS DIES 9. Homenaje al cardenal Reig.

+Info: **Rogle i Convencio**

Dia i lloc per determinar.

PRESENTACIO DE LLIBRES

Colecció: Raons del Rogle. Numeros 1 i 2.

+Info: **Rogle**

Alvancem una activitat per al mes de maig.

6 Mai (dissabte) 20 h. Rt. "La Hipica". C/ Jaca, 23. Valencia C.

PREMI LLEALTAT 2023

Sopar i entrega del premi a **Manolo Gimeno Juan**.

Reserva del cobert fins al 19 abril.

+Info: **GAV**

PROMOCIO

Raons del Rogle

Tal com s'alvança en la secció "Activitats culturals", a lo llarg d'este mes el **Rogle Constanti Llombart** fara la presentació d'una nova colecció de llibres: **Raons del Rogle**.



En el numero 1 **Javier Navarro Andreu** nos presenta el treball *Els monuments als maulets en el Regne de València* i un recull d'artícules baix el títol generic de *Representativitat i protagonisme de la Real Senyera*.

En el numero 2, titulat *Dignitat i indignitat en 1999, els manifestos*, s'arrepleguen dos punts de vista sobre el mateix tema, a carrec de **Carles Recio Alfaro** i **Antoni Fontelles i Fontestad**.



En esta modesta colecció donem un pas mes en el compliment dels objectius de la nostra associació. Desigem que servixca per a aportar raons i coneiximent al valencianisme i a la societat valenciana en general.

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els eixemplars editats fins ara estan en: **www.rogleconstantillombart.com**

Centenari de la coronació de la Mare de Deu dels Desamparats

FENT MEMORIA

J.M.M.

El Himne Oficial, La Patria Valenciana



JOSÉ MARÍA JUAN GARCÍA,
AUTOR DE LA LLETRA

Com avançarem, la composició que es coneix com **Himne Oficial de la Coronació** de la **Mare de Deu dels Desamparats** fon el resultat d'un concurs; millor dit: de dos, convocats a l'efecte pel **Comité Ejecutiu Central** organitzador dels actes a l'entorn de l'efemerides. U d'estos concursos seria el que havia de proporcionar la lletra; l'atre, la musica que deuria d'adaptar-se ad ella. El Comité firmava les bases per a obtenir la lletra i les feya publiques el 28 d'octubre de 1922. A tindre en conte: l'autor havia d'haver naixcut en el **Regne de Valencia**; la composició, lliure en quant a metrica, deuria estar escrita en llengua valenciana; el jurat acceptaria aquella lletra que millor s'adaptara a la musica i reunira les condicions adequades per a ser popular i coral; el determini de presentació seria de 30 dies despuix de la publicació de les bases en la revista **Mater Desertorum**; el treball es presentaria baix un lema; s'indicava el domicili a on s'havien de



LLUÍS ROMEU,
AUTOR DE LA MUSICA

CORONA POETICA (XVII)

Sonet a la Mare de Deu dels Desamparats en commemoració del centenari de la seua coronació

Mirant-vos en candor Verge Maria
immers en el quefer d'este poema,
no deixes de pensar que sou l'emblema
que alene en devoció com far i guia.

Sou Vós, Mare de Deu, la melodia
que engrunsa al sofriment d'un món que es sema
donant-li l'assossec quan el problema
s'ampara baix la fe en lletania.

Que siga enguany la Mística Assussena
qui ens regue de perfum i llum serena,
sabent recompensar-vos en fervor.

I enmig d'un bell silenci sol vos mire
donant-vos sempre gràcies i sospire...
conscient d'haver rebut el vostre amor.

Sito Sanchis

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots

fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any. Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també

te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Caixa Popular**, es:

ES52 3159 0018 1926 1586 4721

CORONA POETICA (XVIII)

La Corona de la Mare

Els tènues raigs de llum de ta corona,
ampar i estímul són, Mare Maria;
inspiració, consells, sabiduria
que per mig d'ells la teua gràcia em dona.

Potser al temps de l'himne que s'entona
m'aplegue el vert que l'esperança fia,
o tal vegada el rosa i l'alegria
sentint el teu amor que m'acarona.

El blanc no oblides, puix a tots conté;
el blanc radiant que ve a apartar la febra
de túbols pensaments en desalé.

I al teu ampar, en lluita en la tenebra,
unida al blanc podré alcançar la fe.
Corona de virtuts que no se quebra.

Josep Manuel Puchalt

dirigir els originals i es detallava el premi que rebria el guanyador: una imatge de plata de la Mare de Deu dels Desamparats.

Se presentaren un total de 51 treballs, sent elegit pel jurat el que figurava en el número 6, en el lema "**Arquebisbe Reig**", del que resultà ser autor **José M^a Juan García**, lloregjat poeta i Mestre en gai saber.

Coneguda la lletra, se convocà l'atre concurs per a la composició musical, les bases del qual se firmaven el 29 de desembre de 1922. Constaven de 12 punts, entre ells: haver naixcut en alguna regió espanyola; tindre com a base la lletra premiada; que tinguera una única melodia per a les estrofes del cor que, ademés, havia de ser unisonal, excepte per a l'última; havia de dur acompanyament d'orgue i tindre present que havia de ser cantat pel poble. Inclouen: la data de finalització del determini per a la seua entrega (28 de febrer de 1923); el lloc a on s'havien de dirigir les partitures presentades; que havien de ser entregades baix un lema, i el premi: 750 pessetes. Se presentaren 33 treballs, sent el guanyador el que duya per lema "**Rosa mística**", del que resultà ser l'autor **Lluís Romeu**, presbiter i organista de la **Seu de Vich**.

Este **Himne Oficial de la Coronació** ha segut conegut mes tart també com **La Patria Valenciana** o simplement el **Himne de la Mare de Deu**.

HIMNE OFICIAL, PARTITURA